

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం
॥ ద్వితీయస్కంధే ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ద్వితీయస్కంధే ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏవం పురా ధారణయాఽఽత్మయోని -

ర్షష్టాం స్మృతిం ప్రత్యవరుధ్య తుష్టాత్ |

తథా ససర్జేదమమోఘదృష్టి -

ర్యథాప్యయాత్ ప్రాగ్ వ్యవసాయబుద్ధిః || 1 ||

శాబ్దస్య హి బ్రహ్మణ ఏష పంథా

యన్నామభిర్ధ్యాయతి ధీరపార్శ్వాః |

పరిభ్రమంస్తత్ర న విందతేఽర్థాన్

మాయామయే వాసనయా శయానః || 2 ||

అతః కవిర్నామసు యావదర్థః

స్యాదప్రమత్తో వ్యవసాయబుద్ధిః |

సిద్ధేఽన్యథార్థే న యతేత తత్ర

పరిశ్రమం తత్ర సమీక్షమాణః || 3 ||

సత్యాం క్షితౌ కిం కశిపోః ప్రయాసై -

ర్భాహౌ స్వసిద్ధే హ్యుపబర్హణైః కిం |

సత్యంజలౌ కిం పురుధాన్నపాత్ర్యా

దిగ్వల్కలాదౌ సతి కిం దుకూలైః || 4 ||

చీరాణి కిం పథి న సంతి దిశంతి భిక్షాం
 నైవాంఘ్రిపాః పరభృతః సరితోఽప్యశుష్యన్ |
 రుద్ధా గుహః కిమజితోఽవతి నోపసన్నాన్
 కస్మాద్ భజంతి కవయో ధనదుర్మదాంధాన్ || 5 ||

ఏవం స్వచిత్తే స్వత ఏవ సిద్ధ
 ఆత్మా ప్రియోఽర్థో భగవాననంతః |
 తం నిర్వృతో నియతార్థో భజేత
 సంసారహేతూపరమశ్చ యత్ర || 6 ||

కస్తాం త్వనాదృత్య పరానుచింతా -
 మృతే పశూనసతీం నామ యుంజ్యాత్ |
 పశ్యంజనం పతితం వైతరణ్యాం
 స్వకర్మజాన్ పరితాపాంజుషాణం || 7 ||

కేచిత్ స్వదేహాంతర్హదయావకాశే
 ప్రాదేశమాత్రం పురుషం వసంతం |
 చతుర్భుజం కంజరథాంగశంఖ -
 గదాధరం ధారణయా స్మరంతి || 8 ||

ప్రసన్నవక్త్రం నలినాయతేక్షణం
 కదంబకింజల్కపిశంగవాససం |
 లసన్మహారత్నహిరణ్మయాంగదం
 స్ఫురన్మహారత్నకిరీటకుండలం || 9 ||

ఉన్నిద్రహృత్పంకజకర్ణికాలయే
 యోగేశ్వరాస్థాపితపాదపల్లవం |
 శ్రీలక్ష్మణం కౌస్తుభరత్నకంధర -
 మష్టానలక్ష్మ్యా వనమాలయాఽఽచితం || 10 ||

విభూషితం మేఖలయాంగులీయకై -
 ర్మహాధనైర్నాపురకంకణాదిభిః |
 స్నిగ్ధామలాకుంచితనీలకుంతలై -
 ర్విరోచమానాననహాసపేశలం || 11 ||

అదీనలీలాహసితేక్షణోల్లాసద్ -
 భ్రూభంగసంసూచితభూర్యనుగ్రహం |
 ఈక్షేత చింతామయమేనమీశ్వరం
 యావన్మనో ధారణయావతిష్ఠతే || 12 ||

ఏకైకశోఽంగాని ధియానుభావయేత్
 పాదాది యావద్ధసితం గదాభృతః |
 జితం జితం స్థానమపోహ్య ధారయేత్
 పరం పరం శుద్ధ్యతి ధీర్యథా యథా || 13 ||

యావన్న జాయేత పరావరేఽస్మిన్
 విశ్వేశ్వరే ద్రష్టరి భక్తియోగః |
 తావత్ స్థవీయః పురుషస్య రూపం
 క్రియావసానే ప్రయతః స్మరేత || 14 ||

స్థిరం సుఖం చాసనమాశ్రితో యతి -
 ర్యదా జిహాసురిమమంగ లోకం |
 కాలే చ దేశే చ మనో న సజ్జయేత్
 ప్రాణాన్ నియచ్ఛేన్ననసా జితాసుః || 15 ||

మనః స్వబుద్ధ్యామలయా నియమ్య
 క్షేత్రజ్ఞ ఏతాం నినయేత్ తమాత్మని |
 ఆత్మానమాత్మన్యవరుధ్య ధీరో
 లభ్యోపశాంతిర్విరమేత కృత్యాత్ || 16 ||

న యత్ర కాలోఽనిమిషాం పరః ప్రభుః
 కుతో ను దేవా జగతాం య ఈశిరే |
 న యత్ర సత్త్వం న రజస్తమశ్చ
 న వై వికారో న మహాన్ ప్రధానం || 17 ||

పరం పదం వైష్ణవమామనంతి తద్
 యన్నేతి నేతీత్యతదుత్సిస్సుక్షమః |
 విసృజ్య దౌరాత్మ్యమనన్యసౌహృదా
 హృదోపగుహ్యార్హపదం పదే పదే || 18 ||

ఇత్థం మునిస్తూపరమేద్ వ్యవస్థితో
 విజ్ఞానదృగ్విర్యసురంధితాశయః |
 స్వపార్షి నాఽఽపీడ్య గుదం తతోఽనిలం
 స్థానేషు షటూన్నమయేజ్జితక్లమః || 19 ||

నాభ్యాం స్థితం హృద్యధిరోప్య తస్మా -
 దుదానగత్యోరసి తం నయేన్మునిః |
 తతోఽనుసంధాయ ధియా మనస్వీ
 స్వతాలుమూలం శనకైర్నయేత || 20 ||

తస్మాద్ భ్రువోరంతరమున్నయేత
 నిరుద్ధసప్తాయతనోఽనపేక్షః |
 స్థిత్యా ముహూర్తార్థమకుంఠదృష్టి -
 ర్నిర్భిద్య మూర్ధన్ విసృజేత్పరం గతః || 21 ||

యది ప్రయాస్యన్ నృప పారమేష్ఠ్యం
 వైహాయసానాముత యద్ విహారం |
 అష్టాధిపత్యం గుణసన్నివాయే
 సహైవ గచ్ఛేన్మనసేంద్రియైశ్చ || 22 ||

యోగేశ్వరాణాం గతిమాహురంత -

ర్భుహిస్త్రిలోక్యాః పవనాంతరాత్మనాం ।

న కర్మభిస్తాం గతిమాప్నువంతి

విద్యాతపోయోగసమాధిభాజాం ॥ 23 ॥

వైశ్వానరం యాతి విహాయసా గతః

సుషుప్త్యయా బ్రహ్మపథేన శోచిషా ।

విధూతకల్కోఽథ హరేరుదస్తాత్

ప్రయాతి చక్రం నృప శైశుమారం ॥ 24 ॥

తద్ విశ్వనాభిం త్వతివర్త్య విష్ణో -

రణీయసా విరజేనాత్మనైకః ।

నమస్కృతం బ్రహ్మవిదాముపైతి

కల్పాయుషో యద్ విబుధా రమంతే ॥ 25 ॥

అథో అనంతస్య ముఖానలేన

దందహ్యమానం స నిరీక్ష్య విశ్వం ।

నిర్యాతి సిద్ధేశ్వరజుష్టధిష్ఠ్యం

యద్ ద్వైపరార్థ్యం తదు పారమేష్ఠ్యం ॥ 26 ॥

న యత్ర శోకో న జరా న మృత్యు -

ర్నార్తిర్న చోద్వేగ ఋతే కుతశ్చిత్ ।

యచ్ఛిత్తతోఽదః కృపయానిదంవిదాం

దురంతదుఃఖప్రభవానుదర్శనాత్ ॥ 27 ॥

తతో విశేషం ప్రతిపద్య నిర్భయ -

స్తేనాత్మనాపోఽనలమూర్తిరత్వరన్ ।

జ్యోతిర్మయో వాయుముపేత్య కాలే

వాయ్వాత్మనా ఖం బృహదాత్మలింగం ॥ 28 ॥

పూణేన గంధం రసనేన వై రసం
 రూపం తు దృష్ట్వా శ్వసనం త్వచైవ ।
 శోత్రేణ చోపేత్య నభోగుణత్వం
 ప్రాణేన చాకూతిముపైతి యోగీ ॥ 29 ॥

స భూతసూక్ష్మేంద్రియసన్నికర్షం
 మనోమయం దేవమయం వికార్యం ।
 సంసాద్య గత్యా సహ తేన యాతి
 విజ్ఞానతత్త్వం గుణసన్నిరోధం ॥ 30 ॥

తేనాత్మనాఽఽత్మానముపైతి శాంత -
 మానందమానందమయోఽవసానే ।
 ఏతాం గతిం భాగవతీం గతో యః
 స వై పునర్నేహ విషజ్జతేఽంగ ॥ 31 ॥

ఏతే సృతీ తే నృప వేదగీతే
 త్వయాభిప్రృష్టే హ సనాతనే చ ।
 యే వై పురా బ్రహ్మణ ఆహ పృష్ట
 ఆరాధితో భగవాన్ వాసుదేవః ॥ 32 ॥

న హ్యతోఽన్యః శివః పంథా విశతః సంసృతావిహ ।
 వాసుదేవే భగవతి భక్తియోగో యతో భవేత్ ॥ 33 ॥

భగవాన్ బ్రహ్మ కార్తస్యేన త్రిరన్వీక్ష్య మనీషయా ।
 తదధ్యవస్యత్ కూటస్థో రతిరాత్మన్ యతో భవేత్ ॥ 34 ॥

భగవాన్ సర్వభూతేషు లక్ష్మితః స్వాత్మనా హరిః ।
 దృశ్యైర్బుద్ధ్యాదిభిర్దృష్టా లక్షణైరనుమాపకైః ॥ 35 ॥

తస్మాత్ సర్వాత్మనా రాజన్ హరిః సర్వత్ర సర్వదా |
శ్రోతవ్యః కీర్తితవ్యశ్చ స్మర్తవ్యో భగవాన్పుణాం || 36 ||

పిబంతి యే భగవత ఆత్మనః సతాం
కథామృతం శ్రవణపుటేషు సంభృతం |
పునంతి తే విషయవిదూషితాశయం
వ్రజంతి తచ్ఛరణసరోరుహాంతికం || 37 ||

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
ద్వితీయస్కంధే పురుషసంస్థావర్ణనం నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః ||